

I PA 1-27

759 (14)

Bongaka
Medicine & divination
19 APR 1948 Malépaté tribe

K34/75.

O

I Malokam
21

6 Dingaka xo nale mehuta e mentšhi
 eo e fapanexo ka mešomô ya bongaka
 Tše dingwê ke dingaka tša xo laoka ka
 mašapô a diphôôfôô tše di hwilexo e
sexo tše di hwilexo ka nošia eupya tše
ba dibolayaxo, phôôfôô e ngwê le
engwê ya le šôka e naxo le natha,
bare xo e bolaya, bare xe eba mohlo-
mong ke phôôfôô ya le šôka bare xe
ba šetše ba e buile bare mo khurung-
ya yôna (tetotong) xo nale le lešapye
na le lengwê le le bitšwaxo hlako
xôna mo khurung, matxathengxa nômô
le serope xoba nômô le sefaka lešapyana
le la nkxokolwana le mephathô e menê,
ke lôna le le diang xore leoto le kxonê
xo huna le xo naba, ka xobane xa sela
momaxana le hlakhu le serope (nômô)
le swaraxanthšitše feêla ~~ke~~ ke dinamama
le le tšalô, xomme dingaka di le lokolla
ka mphaka ba le seta seta ka mphaka
ka matheko dinamama ba sale sware
ba le thakxola la wa fase xore le namê le
laôê seo le sentšang le swatšwa —

759

K34/75

2

phoofolong, le xe e le phoofob tse
 ruiweng tsa xo etsa bo kxomo, nku,
 le pudi ke ba hlabetse engwe yatsona
 monyanya ba nthša hlako (taola) ka
 ona mokwa o uwe ba nthša phoofolo
 engwe le engwe ya phob (tona) le ya
 thšadi xore batle ba tsebē xo kaola
 motho wa monna le wa mosadi, xo-
 bane monna o laolwa ke e tona (phob)
 mosadi o laolwa ke ya thšadi phoofolo,
 xape le tsōna diphofolo tse tsa lesōka
 le xo tse di nexo marofa tse dikxolo tsa
 xo etsa bo-tau, nkwe, mahlalerwa, bo
 thšweng di nthšwa hlako, e šita le yōna
 kolobē ya lesōka nthšwa hlako, dihlak
 ke dilō tseo xo bonēxwaxo ka tsōna,
 xo tsebišwa seo se tlaxo xo dirēxa
 le xe se direxilexo, o sa tsebe xore, na?
 ke ka baka lang ke dilō tsa bohlokwa *
 xo mehuta ykamoha ya batho ba baso
 motho xe a tseba dihlako le dihlare e
 napile ke yēna ngaka ya kxonthe xape
 o tla bitšwa ngaka ya dinaka, yōna
 ngaka ye e kxōna xo bona balwetš'i.

3 759

K34/75

3

byo bo ba baxo motho, ka tšona
dihlako tše e babe bare xe ba di
rêta mo xongwê bare, ke marapô a
tše di hwilexo malaola ditsamayaxo,
(disepelaxo) makokona kempya le
petiô mosetô o fla mafore tšô, e
babe bare xe ba dipaka ka lewo
le lengwê dihla^o tše, le bare pakela-
xo xore dibolêla nete, xe diwele lewo
wele bare xo moxobre. Bare xe ba rêta
bare,

Moxobre wa Ramaitê ke
moxob ke mohuhumuxi ke moxolo wa
maja tša uta, xa bare tša seotê xa
di lewê, tša ntlô kxolo ya mošatê, ya
re dithšikhidi yare maphêna, yare di
xob kamoka, monye molse wa molôtša
na, xôtlô le hwile xa a laolê o šiya dihla-
ko xo monthša, šepa lexolo ke la
moêng (molata) monye xae o'nya
mpipižlana.

Xe ba rialo bare ntlô kxolo ya moša-
tê, yare dithšikhidi yare maphêna. ke xore
dihlako di na dithšitše lona lapa le la

mošatê, yare dithšikhidi yare maphêna

4 759

K34/75

4

Ke xore bob'e bo xōna kamoka ka mo
 lapeng le, boloyi, dithuri, dipolawo, xe bare
 xotō le hwile xa a laole, bara xore xe
 xo no hwa motho feêla e leng molata,
 kxoši xa eke e ya xo nyaka ngaka xore
 etle e laolê, wathšabê xore e sebe
 mohomong dihlako di hatla dithša kamo
 xaxê. Xe bare x-šepa le xolo ke la mo
 eng, kešepa le le bolêlwaxo le, bara
 xe xo hlaxile taba ye mpe ye kxolo, etla
 ppharêlêlwa ka thšiwana (molata)
 mpipitlana e nyenyana xoba xo fata
 (xo fihla) hono ke xore taba e mpe e
 ka se ke ya bolêlwa, xodimo xa kxoši
 le xe e diilwe ke yêna, hono xê, dingaka
 tšona xedilaoia di napa dino šupa se
 dihlako di se bolêlaxo, xe dithša kxoši
 xoba thšiwana. Xapê tšōna dihlako tše
 xe ba, hweditšê phôôfôlô e nngwê e
 hwile sokeng e le phôôfôlô ya lešôka,
 xe ba e bone, e ba, entšê hlako le
 yōna, lebitso la ntō e topyaxo e hwile
 e bitšwa moxōxa, ka banaleo, xe ba
 e tōpile e bare re tōpile mo xōxa.

5
759

K34/75

5

Hong hlako ya mohuta o uwe, e kxone
 xa laala moxôxa, xe xo laolwa dihla ko,
 ke ra xore xe eba le tla tôpa motho
 a hwile, e nape e re xo tla topya
 moxôxa, e nape e nthše mothopas
 woo motho a o binaxo, ka yona hlako
 ya phôôfôlô yeo motho a e binaxo, tlous
 xoba tau, le xe seêma sôna sere motho
 xaa topye moxôxa, bare xe o ka topa
 thšweng e hwile e bare e a ile, kaxo
 bane ke motho, e bare xo ha hwa ma
 loko weno, xoba wêna, xe xo ka
 hlabya mokxosi wa xore, motho o time
 tše, xwaba xwa laolwa, dihla ko tša xo
 tšebiša xo bane o hwile, xomme dinga
 ka tša šupa tub yeo xo thweng a kaya
 xo nyakwa xona, xomme xwa rapiwa
 lesolo la xo ya xo monyaka, batho ba
 ha tšwa lesolo la xo ya xo monyaka,
 le xe xo le byale ba ha nyaka ka matswale
 (thšio) o mongwê le o mongwê are ere
 a ka ka a seke a bônwa kenna
 xomme eo a tlaxo xo mmôna o tla
 swanelwa ke xoga ngakeng xore a

6

759

K34/75

6

A lafšwe. Dingaka tšša dihlako, xa se tšša banna feêla, le tšša basadi di xôna, mohlomong yôna ngaka ye ya dihlako e ka akaretšša malwetšši, a mehut a, mohlomong xo kaba le malwetšši a mangwê ao eka setsebeng xo a alofa, are xo laola ka dihlako, di motšša bolwetšši bya bo boluyago motho ya, are e yang xo seketêtê nna bolwetšši bya xa ke bo tsebe, a šupa ngaka ya dihlako xoba e thššupya.

2, Xo nale dingaka tšše di thššupya, ngaka ye thššupya ke yea e sa laolexo ka dihlako, monna xoba mosadi mohlomong ngaka e thššupya e kana phala le yôna yea e laolaxo ka dihlako, xo bane le yôna ye thššupya e kxôna xo bea motse (xo thea motse), xomme byo uwe ke bongaka bya bo swanato, e ka noba bongaka bya le loka, mo xongwê motho a no xo bo rêka, bongaka bya e lexo bya bo motho xôna mo mangakeng ao re sa tššoxo xo bolêla ka ôna, motho xe a ena le bana. O ba abê ~~atêfa~~ le,

Z 759

K34/75

7

La xaxwê e leng bangaka, O ba
 ruta byôna, xe a ba abêla, xa ba
 rutwi dihlako kamoka xa bona, O mong-
 wê O Ha rutwa dihlako, eo e lexo yo
 moxolo, e mong a rutwa dihlare feêla,
 yaba ngaka ye thšupya, (ya sa lalexo)
 ke lefa leo papaxo bona a ba fang lona,
 antheng oia xe a rutwa dihlako, a ka se
 no rutwa tsôna feêla, O Ha rutwa di-
 hlako, dihlare, le me xwa ya bangaka
 ka moka, xapê ngaka ya dihlako le ye
 thšupya ka moka ba tseba melekô,
 ngaka yea e bonthšaxo bodula (mo-
 motse o ka dulaxo) ke yôna ya dihlako,
 xomme xe papaba a setse a ba rutile
 ba kano tsama ba okeletša ba ngaka
 byo, xa nthši ngaka e rêka dihlare ka
 dihlare, a bonthše ngaka e nngwê dihlare
 tša xaxwê oia le yêna a mmonthše a
 mo rutê, mohlomong yôna ngaka e
 kano nthša kxomo ya rêka ba ngaka
 xo dimo xa bangaka, ngakeng ye
 nngwê. Hong xê xo nale ba ngaka.
 buo bo nngwe, ka ntîe le byo

8 759

K34/75

8

Byōna ke ba ngaka-bija mabōkō
 byo o ka dio hwetša bare ke bo nga
 ka bya xa mokêê, xo etša bongaka
 bya xo ~~di~~ niša pula, xo upa majane,
 le ditšie, xo upa dinōnyane, xowetša
 dikōma (mabollō) mohlomong xo etša
 xo alafa dikxomo, le amangwê malwe-
 tšie, byale kaxe malwetši le ōna anale
 melokō, byale kaxe ba be bare bo
 lwetši byo ke bya lelako la xa sekêê
 byale ka bolwetši bya le phêphêtha (se-
 xōhō-xōhō) le maphêra, (dirata) ma-
 lwetši a ma-byalo, ke dio xo^{dio} xoba le ngaka
 ōna, le amang a byalo ko ōna, o kano
 hwetša ngaka e tseba xo a lafa bo
 lwetši byo bo ngwê mo xo ōna, empa
 a sa tsebe xo a lafa malwetši ama-
 nthši, bare bolwetši byo bo alafa ke ba
 xa sekêê,

Xomma mōtho xa a rutwa
 bo ngaka, a rutwa ke ngaka ya ka kxakale
 e seng ke papaxê, ngaka ye e ha tšea
 thšekhu, (thšipi ya xo e ba dihlare, kepi)
 a tšwela ka ntiê le eo amo xa faxo

9

759

K34/75

9

Ba tšama ba eya le melaka, ba namê
 la le dithaba, a tšama a ma laetša
 metlang, ya dihlare (mašasa a mehlare)
 xomme ba opa medi ya tšona, a mo
 ruta yôna, a mola ya mekwa yeo di
 dafang ka yôna, a bile a mofa le mehlare
 e mengwê, yeo ba rexo ke pelo theri
 (pelo keledi, pelo thutexi) xore a eje
 a tle aseke a lebala, ke a rutwa dihlak-
 ko xo laola, ba tlatšea dihlako, ba di thše-
 ia ka moxopong, oo o thšetšwexo byala
 ka xore, ba tlare xe ba thšetše dihlako
 tše tša ditlou ka moxore xa moxopo, thše-
 tšweng byala bo tletše, xomme ba
 thšetše sehlare seo ba reng ke le-
 tsakalelo xoba pelo theri, xomme ba rutiwa
 ba tla thâma xo khunamêla byala byo
 la bya ka moxopong ka enwa ka melomo
 ba sakxê ka seô, xe ba enwa byala ba
 rutiwa ba, o a mongwê le o mongwê xe
 a khunamêla a enwa o boêla lewô leo a le
 xopotšeng ka pelong ya xaxwê, a nore
 hlako di wele sekête, a sardi bone dile
 ka mo moxopong oo o naxo byala.

¹⁰
759

K 34/75

10

Xomme ba napile ba rêta lewa le
uwe, byale ka xe mohlomong a kano xo
re, hlako di welê morarô, ba napa ba rê
ta bare. Se nyaka nku ya Mokou, sea
kxofô dirarô dibe, mafuri Osese wa nyaka
sa morarô xa se kxolê, se mabulêlông
a bo phsika, ntikedike le balêlô, thetiya
motse ke lexora, kxopa tšantlô, dipalêlô,
mala a ntlô ke d'byana kobo tša ntlô ke
byang, byale xe emangwe le omangwê
a enwa ka mokwa obyala, a balêla lewa
ba le rêta ka mokwa wa lona xomme
xe byala bo feditš, ba tla le bêlêla dihlako
tšeo ba bôna xore na wa tsibilexa lewa
lewa le khang, ba napa ba tseba xo
re ôna a tla le pele theri o tla tseba
dihlako.

Mohlomong ba ka tšea tšôna
dihlako tše nne tša ditlou, ba fihlabaye
mo pele xa motse, moaxanag a ditse-
la, ba fihla ba di epêla moa ditsele di araxa-
naxo xana, xomme ba dila ka mo xae
ba le bêlêla, matho omangwê le omangwê
wa tswat tšwêlaxo ka tsele yeo,

759

K34/75 //

Wa Labang xona fao dihlako di epe tšwe
 xo, monna xo ba mosadi xo bona xo
 re, O binang? ke mohuta ofe, ke wa
 le bokê lefe, le xore o antšwê mafi
 ang, ba tlaya bafatolla dihlako tšela
 ka hlakômêlô, ba tla hwetša diba
 laodi šetša, meloko ya xabo batho
 bale ba ditabaxilexo, Dingaka
 tše dingwê di tšea temoxo ya di-
 hlako xona fao xo rutwa dihlako, xo tšea
 sebaka se se ka ana ngwaxa xoba ngwa
 xa ye mébedi.

Motha xe a rutwa bongaka
 a rutwa ke motho yeo e se bexo papaxê
 Ore xo rutwa are xe a šetše a phethe-
 xile, ke moka o tla a tšwa a ya bongaka
 (botogô, xo šaba) O tla re xe a šetše a tšo
 xo boya xo šaba xomme a boya le ma-
 tlôtlô a xaxwê, dinku, dipudi, dikxomo,
 thšelele, xapê re hale seêma seo se
 rexo mošadi mmo ya le kxomo.

O tla napa a bitša ngana yela e
 morutilexo, xomme o tla re xo yêna
 moruti wa xaxwe xore a fihla.

1259

K34/75

12

Are ke buile, xomme o tla tšea mahumo (matlotlô) a xaxê kamoka a bea pele xa moruti wa xaxê, dikxomo dikhuswane, thšêlêtê, dilô kamoka, a di bea pele xa ngaka yeo e morutile xo, xomme ngaka yeo e morutixo e tla êma, a kxêtha kxomo yeo a e rata xo, a tôpa se sengwê thšêlêtêng, a napa are axa papa thšêlthuto ya xaxo šiuwe, tšwêla pele le mošomo waxaxo, xomme morutiwa a tšea mahumo a xaxê a šalale ôna, a tšwêla pele le bongaka.

Ye uwe tsela ke ya xe motho a se se a rêka bo ngaka ka kxomo xo ngaka, a dilo rutwa a sa thšê selo, mosadi obe a sake a eya ngakeng xo laolwa xo be xo eya monna feêla ngakeng le xe mosadi a be a i le ngakeng ngana ebe e sake e botšša mosadi ditaba tšeo dihlako di di bolelaxo obe a thšaba xo phuma motse ka xore casadi xaba kxo e xo

13
759

K34/75

13

pata selo (xofihla selo) ba kare
 mohla ba voxana le baxadikane,
 ba voxana ka tšona, Are nna o
 sentōyē molōtšana towē ve kw
 elē bare o a lōana, a bolēla tšeo
 a dikwelexo dihakong, ka xore
 dihako di a ta xonhša baloyi,
 ka ha baka leo bare masadi xa a laole di-
 hlako, xomme ngaka, ya sesotho, xe e šetše
 ephethaxetše xoba ngaka byale, xa ana moo
 a hlahlubang xōna, batha ba ha die bitšwa
 ke xo kwa ha moo a kwanaxo xo laola dihako
 ka xona le ha moo a kwanaxo xo laola
 balwetši le ke xo fodišabatho, ke moka ba
 tho ba ha napa ba mophablēla xo ya xo ala-
 fšwa ke yēna, xo xo tēko yoo baka mole-
 kang ka yōna, ba ha die lōpēlēla (xomo kwēlē-
 la) ka moraxo o ha die napa a tumišwa
 ke xo kxodiša batho, ha mesomo ya xaxwe
 ka moka ya bongata, ke moka banga-
 ka bya xaxwe bya tuma a bitšwa xore ke
 ngaka, le xe rekeba xore ngaka mahlomang
 e ke e the tumiši ha nošij ere xo motho
 eo a e biditšexo, ere o ha mpōna,

14
759

K34/75

14

Xoba ke nna monna, a theng ka thšwa
 neb, ngaka xe e bileditšwe bo lwetšig, ere
 xe e afa ka hlare tše, yare, hlare tšeo
 le Badimo (re swariša ke Modimo re thušwa ke
 yēna Modimo) Tivaxat ye nngwē yeo e kile
 xo ya ba ponthšo ya bongaka, mo seleteng
 sa xa Molepo, xobe xona le monnaye
 mongwē yeo le bitso la xawē e bexoele
 Lethamaxa Motimete. Re kwa xoba o be
 are xe ~~dira~~ (manaba) a tšwele xo tla xo
 lwa le ba xa Molepo, wa kare ka xo bane
 ebe ele ngaka ya sechaba, a tle afoke
 dira tše le marumo xore ba kxome xo
 hlabana le xo ba hla, hono re kwa xo
 bane eile ka tšatši le lengwē, ma-
 swena a tla a thopa mahkipe a xa molepo
 a nama are xe maswena ašetše a
 hoxile, bōna ba hlabetšwe mokroši wa xore
 Kxomo di ya ya! xomme ba tile ba kxo-
 bakana, a nama a tšea Pamphašane
 (seeta sa nare), a nama a se šoma ka
 mekwa yaxaxwe ya bo ngaka, xomme
 a se lahla, xomme re kwa xo bane seile
 sa hoxa sa fihla sa febxa nare kwa

$$\frac{15}{759}$$

K34/75

15

Madireng, xomme re kwa xobane nara
yeo e ile yafihla ya putukaputuka kxosi
ya bôna ya mmalaya, re kwa xobane
mo rongwe yêna Lethamaxa, wa ke
are xe madira a thupile di kxomo a thuxie
a tšea Malaka a a tšona a a senye,
di hare xe di fihla kwa bothupya (kwa
ba di thupile xo) ka xore di kxomo^{xe} di tšena
di tšona^v bothupya @ xobe le enngwê e swa
netšwexa xore eke ehlabye, ba hare
xe di setše di fihle ba hlabile enngwê
ya tšona, ba hare xe bathoma xo sêxa na-
ma ya yôna ba e beša sebešang, moši
wa yôna wa mathoma o swanetše xore
o hlabile kxosi ya bôna, ba di bôna xe
ele le bilibili xo fihlela a bile a ehwa,
xomme taba ye ebe ehlwa e diexa mahla-
ng a ba sa phelang xere enêxela ke
banna ba moroto wa Marêma le Mapu-
lama, le Madingwana, bare botša taba
eo ba kilexo ba e bôna ka mahlas
Tsebaxalô ye kxolo ya bo ngaka seo e
ke e tšibyi ka sona, ke xore dingaka
di swanelwa xore di -

16
759

K34/75

16

A aparē mehlamō ya bongaka, matla
para ngaka, mēnō a dintwē, et lea ditau,
lea diphaxa, xore a rapē a le akxethexē
ebe ponthšo ya xore molhaya kengaka,
xe dinaka tša matšeme di swaneššo
xommatšema a tšwe, ka ba kxwedliya
phuphu, xomme dingaka di na bitšwa
ka moka mošatē xa tla xa kola pučxa
nthāa letšema xōna fao re tla napa ya
tsebišwa ke dhlaka xa bana, re tla dika
re nēlwa byang ke pula, xoba re tla di
ka re nelwa ke ya leboa, xoba etlaba
ya borwa, xoba ya bosobēla tšatši, xoba
ya bo hlaba tšatši, xoba etlaba tala lexe
e kaba kōra, re tla tsebišwa ke tšōna
xoba xa taba le bo lwetsi, dingaka di tla
napa tšare mašboro ayo xo be a di-
pheko kowa di fateng, xore ba thibēle ba
lwetsi, xomme xe dipula di sane, e omi
le e sa bōnaxale, me ba tla rapa dinga-
ka xore di kxobakane xo laola pula,
byalo xono moo mererong e mebyalo
ya bo xo laola pula ~~le tla~~ laola puč,
ke moo dingaka tše dingwē di be po

¹⁷
 759

K34/75

17

Di tle di tsibyi xona di nape di bona-
 xale xona, bao ba sa sebyixu ka xe
 ba sake ba apara di the bēlē, ka xaba-
 ne ngaka e tsibya, ka mehlama di the bēlē
 manaka a diphōkō, lea diphuti mehlaxa
 re ya diphaxa le mēnō a diphōfālōtse
 dingwē, xa xolo mehlama yea ba ea
 para xe ba eya bongaka. (batōxā)
 xomme ngaka xe e fililšwe malwetš
 xe e fihla e a lala, xore etle e
 bone bolwetš, me e kxōnē xo alafa,
 xomme e ka nase e katše, a nyaka
 Sedimo seo a katlōng a bona bolwetš,
 ka sōng, mme a tse a thōma xo alafa,
 a theng ma xangwē ngaka ena kxōnā
 xo lemoxa bolwetš ka ntle le di haka xa
 ba sedimo, ngaka xa ele mōnaxae
 xa eke ere xe e thōma mošoma,
 ya nyaka sebako, ngaka ya xa e e
 kamo a lafa motho a fōla, xe a fodi
 le, ba kamo mo apēla byala ba rwala
 matšexa ba ya mofa, ma xang ba
 mmitša a tla a banwa xona ka
 mo xae, moxong ba kamo mafu

18
759

K34/75

18

Kxomo, ka baka lea re nale seema
 seo se rexo, ngaka yea e sa xapexo
 kxomo, e xapet mpa, xomme x e
 ngaka e tšwele e ile bongaka,
 xomme x e a fihla lefaseng lea a
 ileng xo lona, o tšware xe abiletšwa
 molwetš, mme o tšware xe a fihlile a
 bantšitsiwe molwetš yea, a bitšwaro
 yena, o tšware ase a ba a swara me-
 raba ya xaxwê, ka napa tša dihlae! O
 napa are ke nyaka khunulla meraba,
 khunulla y moraba ya xaxê a kano bi-
 tša pudu xoba le sanna, yona ba tla e
 nthša ka pele, (ka byakō) O napa a
 phuthulla memala ya xaxwe, xona
 moa, a kano bitša sekhwisimane
 (mašeleng ma bedi) xoba mabed
 le sekese pentše, yona o tla e bitša
 xore ke ya dihako, mahlomong ye ya di-
 hlako a kano, xo se e bitši, fao xea fe-
 ditše xo khunulla moraba, le tša dihako
 o tšware xe a laotše, a ba buclitšar molwetš
 a napa a tšwela pele le modiro wa xa-
 xwê, xonafuo le sedimo o a sebolaya-

$$\frac{19}{759}$$

K34/75

19

O tlare xe molwe si afodile a napa a
 ngaka kromo ya xaxê, yêna o swane
 tše xo dio ba botšha sebaka sa xaxê,
 (moputsa, mohlab) kore xe ke afa mo
 tho o letla mpha kromo, ka baka leo re
 nale seêma, seo se vexo, mohlala
 re fa ngaka krdê, ngaka ya xae e khora
 matetêlô, (dijô) mako wa ngaka, xe e
 laola, xo swanêla xo rakwa, bao e se
 bexo ba lapa le, mpê xa laola ke
 Sephivi, (lekhunutu) xammê xe
 ngaka e a lafile mtho a fodile, xa pê
 ngaka xa ena thswanelo ya xo se
 ka mohlato wa yêna, ka xobane
 Seema sere ngaka xa e išiwe khora
 ng. Xa laola xo nale ditseta tšedi
 nthši, ba bangwê ba laola ka sehu-
 ba (mafahla) bao ba bitšwa di dupe,
 bangwê ka mekwa ye mengwê ya
 bôna, mo xongwê ka dio bôna mekwa
 ya xo ile, byale ka xe ba ka diore xe
 o bôna marabê o sepela o hlôla
 lehu, byale ka xe o kare o êtorwa
 bôna wamê e xo tabolapele e kitima

20
759

K34/75 20

Xoba o ya maētō o tla ya o hwētšā
 lehu moa o yang, lexe oka ba o
 eya xae o etšwa maētō o tla ya o
 hwētšā lehu, ka baka lea rena le lebitso
 lea ba rena hlame ke mašohla leētō,
 le dikalafa le tšōna diile ka ditseta
 tšā tšōna, tšē dinšī, feāla ea e alāfa
 ng ka tsela etee, ka tsela ya xengwa
 na a robile, lenōtō, letsoxō xoba seropā
 faa baq dio bapa mahlaka-roke xoba
 manōmā, ba baloxa le xaxā lea le
 lekanaxo leota lea, xoba ba kano pha-
 pha matswamathi a marula, ba khupe-
 tšā letšā letsoxō lea xoba, ^{le o ta} letsoxō lea
 ba le khupetšā ba le bafa ba dutšē ba
 le otloletšē xore mašopā a loke a
 dutšē ka mokxwa wa wōna xore ka
 rokanā ka mokxwa wa wōna, xomme
 xōna faa ba tla bitšā ngaka ya xo xata
 dingalō xore e tle e ^{xate} ~~bafē~~ morobexie
 xomme ngaka eo e tlatla le moxomā
 (letsēpe) wa yōna le sehlare sa yōna,
 se ^{le} boledi byala ka morēswa, xomme
 o flare xo fiha yēna ngaka ya xo xata dingalō

21
759

K34/75

21

Ke moka o tla beša molla^o moxoma o la
wa xaxwē molling, e tlare xe o setse
o swale a o bešola, a a bea fase, xomme
a tšea sehare seo se boreledi e kaxo
morêšwa, a se phara mola xodima xa
moxoma, xomme a se xata ka lenao, a
napa a tšea sehare sela se fišaxo,
a xata mola nthong, a xata a šikila, a
xata a šidila, byalo byalo, ke mokxwa
wa xo xata ntho e e robexilexo xore
senqalo se se sa hlwa se sa tsoxa.

Xa ele mekxwa ya xo fola miši ya
dihlare, ma xongwē a ba diye pea, (peepi)
ya se kxokxothi xongwē ba betle mo
mokhu, xo nale lefsika leo le bolêta
bare ke moromokhu, ba le kxofe, ba diê
pitšana ya xo hahlêb sehare ka moxare
ba be ba phulê lešaba la xo xaxamušin
e Haba pea ya xong e fola sehare, xe
xonale malwetši a byalô ka diruruxi xo-
ba dikutu, kapa ba ka sêma dithsêma
xomme tšona diye di apewe ka le ^{ng}di
di bwe sebesong, xomme xe
xe di setše di swele di a hlattolwa,

22
759

K34/75

22

Mmabye a napa a tšea kobō a the
 khurumetsa a orela mošipo, wa mo
 thunthsetša, xe a tšō tšwai ka mola
 mošing ala ^{di sematšeng di} napile ^{di} silwas ke yōna
 thšidi e kana bobokudithetšong, a kana
 xona a e komq, ke sōna sehlare se se
 bitšwaxo thšidi, ^{tsi kungwe} xomme xa ele kalato ya
 xe ōrela ka moyā wa moši wa meetse
 ba kare xe babana ba alafa mothe a sa
 hlwe a fōka, ba tla moapea Sekxoma
 ba mo kwamollas xona xe ba mo apea
 Sekxoma, ba tšea maxakabye, ba a
 beša mollong, a tlare mola a zwele
 a le a mahwibidu, xomme ba tšea
 pitsa, ba thšeta meetse ka go yōna,
 ba napa ba tšea maxakabye a le ba
 lōkēla ka mola metseng a ka pitseng
 xomme ba tlare mola metse a le a
 toketšweng mafsika a xe fiša, are thšō-
 thšō-thšō-thšō, a bidišwa ke xe fiša xe
 mafsika, xomme a thšunya moyā wa moš
 o motona wa xe fiša, ba bea mola pele xa
 mabyis ba mokhurumetsa ka kobo e tona
 xomme xō le yōna pitsa yela.

23-759

K34/75

23

Xōma faa moya o uwe o tla mo opea,
 wa hwets'a a dutla kudumêla are: Tsuul
 e-êla le mmele wa wa xaxwê^o thše
 tšwe ka meetse, byale xe a setsea
 tšwele kudumêla e nthši ba tla mokhu-
 rumolla, xo tloxa faa o tla napa a
 htabya ke phefo (a fōla) mohlomong
 ba kana xo kxa māšāša a mohtare
 o mongwē le o mongwē, ba tšea
 pitšā ba thšela meetse ba fakōla mā-
 šāša ale ba apea ba khurumêla ka
 setlou (sekhurumêš) byale e tlare mo-
 la meetse ale a bā a o a khurumetše
 xo ka setlou, ba hlafola ba bea pele
 xa molwetš'i ba dia ka ôna mokxwadi
 ba moapea sekxona, xape le ôna
 mokxwa oo o a fadišā. Tiraxalo
 yeo e byalo ya kapea ya sekxona
 ka mafsi ka, o šetse o kile wa ka wa
 ba le kotsi, mo tšopong ya polokwan-
 ne mengwaxeng eo e fitilexā, xo
 kile xwa tlišwa molato o mongwē wa
 ngaka ya kōa matebeleng a Maunē
 Re kwa xo bane monna eowa ngaka

²⁴
759

K34/75

24

O be a ile a bilatšwa molwetš¹i,
 xo tla xo mo alafa, xomme a ba le
 Axopalō ya xo tla xo apea molwetš¹i
 sekxomo, O ile xe a besitše maxaka
 bye a apeile, a ile a mo fiša kudu,
 ka xobane O ile are le xe a hlaba
 mokxoši are kea swa-kea swa, ano
 khurumetšwa ka kobo yeo e sware-
 letšweng xore a se kxone xo khur-
 rumulla, xomme O ile xe a qot
 wa kobō, a hwetšwa a budile mmele
 oo, a šetše a dio mumuxa letlalō,
 anama ahwa!
 amolafa wa xaxwe o ile watta wa
 sekwa ke matšatš¹e, monna oo
 wa ngaka O ile are xe a butšišwa,
 xwa hwetšwa xore monna oo ke
 ngaka ya motho oo o hlwa a moa
 lafa, Monna wa xêntê moemedi;
 O ile are monna O be ase ae #tukise
 tša xo bolaya motho o, ekwang ke ngo-
 ka ya xaxwe o hlwa a moalafa, are jÿner
 O be are o a mo fodiša, ka baha leo
 mongakê a tšwa pele (a seke a ya
 teronkong)

²⁵
759

K34/75 25

Kalafô ya disipidi, dikutu, diruruxi, le
 manthswa. Xe motho a ena le sekutu,
 ba ha kxa matlaka mohlare, a e ba thse-
 phaxo xore a tla sebofusa, xomme e ba
 apea meetse, ka metseng a fisaxa ba
 tla lokêla matlaka a e, ba thôba sekutu
 seo, xomme se tla butšwa sa phulêxa
 xe se sa phulexe, ba tla kxa matlaka
 la a mokwalô, ba a sôhla ba phara ka
 ôna se tla phulêxa, xe se sena fao
 se e thšupaxa xoba xo ha tšwa mobom-
 ba ke ba nyake dihlaye tša xo rahêla,
 ba serakele xore se bonaxatše molomo
 wa sôna, xe se tša se ba bêla ka
 xare se sa ruruxi, ba bile ba le moxa
 xore, mohlomong, se se tla tla se e
 tšwa, xo xobe, ba kano kxetha xo xo
 ngwê, ba sêta ba xaye ba dukuluše-
 tša, ba sesêka ka dihlaye tša bôna xore
 setle se tšwe xona.

Xe ele mekxwa ya
 xo lomêxa, ere xe motho a bolawa ke ma-
 di, ba Swanêla xo a nthša madi ana a
 babang, ka baka la xobane a se sasepela

26-759

K34/75

26

Dithšikeng tša ōna xa botse, xomme
 batla tšea mohlobo, O dirilivexo ka lena
 ka la namanyana ya Sethojane, xomme
 ba xaya ba xōxa mohloxa oo a phutšwe
 xa lešoba ka kwa ntleng ba xōxa madi
 ba thšela ka lešapelang, xomme xe
 motša a balaya ke mahla, xoba hloxa,
 clinokeng ba lengxona, xoba kae/ehae,
 ba ha lomexa mo madi a lengxona,
 xomme madi a babangxe a lomexilwe
 a tšwete, mabyi O a fōla, ba bangwē
 ka bohale bya lehofo, xe ba šiya xo
 khupa madi ka malomo, ba sēta se-
 kxupyana sa lerako, xomme ba se-
 lekanetsa xabotse, xomme mo
 malengwaneng yaba mohloxa,
 xomme xo lomexwa xa sōna, badia
 re - xo xaya mawetši dihlaka tše
 pedi tšeo di bapetšexo, ba napa
 pa beša pampiri mollong xomme
 ba e lōkēla ka mola sekxopong, yare
 moši o sa thunya ka matla, ba e mome
 tša ka mobomo wa yona mola dihlake-
 ng tšeo dixailweng, ka moyawa moši

27 759

K34/75

27*

Wa moši ola o loketšexo ka se-
 kxopona, O tlare xe o khutetswe
 o sa fiša, O tlabi le matla a xo mo-
 mona le xo xaxa madi, wa napa wa
 lomêxa, madi a tšwa ka bonthši,
 Mohlomong ba hona bea kxopyane
 tše pedi xodimo xo motha o tee
 xe ba nyaka xo phakisa xo mo-
 mēxa.

Ke yōna mehuta ya dikalafōye.

Cr. 5.759.